

3. NODAĻA

ALIANSES ATTĪSTĪBAS PROCESS

NATO paplašināšanās process

Partnerattiecības mieram

NATO sadarbība ar Krieviju

NATO partnerattiecības ar Ukrainu

Alianses dialogs ar Vidusjūras valstīm

NATO Dienvidaustrumu Eiropas iniciatīva

ALIANSES ATTĪSTĪBAS PROCESS

NATO PAPLAŠINĀŠANĀS PROCESS

“Puses, vienprātīgi vienojoties, var uzaicināt jebkuru citu Eiropas valsti, kura ir tādā stāvoklī, lai sekmētu šī Līguma principus un veicinātu Ziemeļatlantijas telpas drošību, pievienoties šim Līgumam. (...)”

10. pants, Ziemeļatlantijas līgums, Vašingtona, 1949. gada 4. aprīlī.

Kopš Ziemeļatlantijas līguma parakstīšanas sākotnējām 12 valstīm, kas parakstīja Līgumu un nodibināja NATO, pievienojās vēl septiņas valstis, līdz ar to NATO tagad ir 19 sabiedrotie. Čehija, Polija un Ungārija pievienojās Aliansei 1999. gada martā pēc 1997. gada Madrides galotņu sanāksmē izteiktā uzaicinājuma. Pēdējās trīs valstis pirmo reizi kā dalībvalstis piedalījās galotņu sanāksmē Vašingtonā 1999. gada aprīlī. Tajā laikā NATO līderi uzsvēra Alianses atvērtības principa saglabāšanu jaunu valstu uzņemšanai un galvoja, ka NATO arī turpmāk uzaicinās jaunas dalībvalstis, lai sekmētu Līguma principus un veicinātu drošību Eiroatlantijas telpā.

Tuvāko gadu laikā, kad Alianse izvērtēs, kā attiecīgu valstu iekļaušana varēs kalpot tās vispārējām politiskām un stratēģiskām interesēm un uzlabot vispārējo Eiropas drošību un stabilitāti, tā nāks klajā ar jauniem uzaicinājumiem valstīm, kuras vēlas un ir spējīgas uzņemties dalībvalsts saistības.

NATO līderi ir nākuši klajā ar Rīcības plānu dalībai NATO, kas īpaši izstrādāts, lai sniegtu padomus un atbildes valstīm, kuras vēlas pievienoties Aliansei.

1995. gada NATO pētījums par paplašināšanos

1994. gada janvārī, Briseles galotņu tikšanās laikā, Alianses līderi atkārtoti apstiprināja, ka Alianse ir gatava pieņemt citas Eiropas valstis, kas ir spējīgas sekmēt Vašingtonas līguma principus un dot ieguldījumu Ziemeļatlantijas telpas drošībā.

Pēc Alianses ārlietu ministru lēmuma 1994. gada decembrī Alianses sabiedrotie 1995. gadā pārskatīja tālākās paplašināšanās jautājumus - “kāpēc un kā”. Līdz ar to tika izveidots “Pētījums par NATO paplašināšanos”, ar kura saturu 1995. gada septembrī tika iepazīstinātas ieinteresētās partnervalstis, un tas tika padarīts par publiski pieejamu dokumentu. Pētījumā iekļautie principi veido pamatu NATO atvērtajai pieejai jaunu dalībvalstu pieņemšanā NATO. Attiecībā uz NATO paplašināšanās jautājumu

“kāpēc” pētījumā ir secināts, ka līdz ar aukstā kara beigām un beidzot pastāvēt Varšavas Līguma Organizācijai ir radusies gan vajadzība, gan arī unikāla iespēja veidot augstāku drošību visā Eiroatlantijas telpā, neveidojot jaunas dalījuma līnijas.

NATO paplašināšanās ir solis pretim Alianses pamatmērķiem uzlabot drošību un paplašināt stabilitāti visā Eiroatlantijas telpā, kas vienlaicīgi papildina plašākas integrācijas tendences, īpaši Eiropas Savienības (ES) paplašināšanos un Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) stiprināšanu Eiropā (skatīt 15. nodaļu). Tā nevienam nerada draudus. NATO turpinās eksistēt kā aizsardzības Alianse, kuras fundamentālais mērķis ir saglabāt mieru Eiroatlantijas telpā un nodrošināt drošību dalībvalstīm.

Pētījumā tālāk norādīts, ka Alianses paplašināšanās veicinās un uzlabos stabilitāti un drošību visām Eiroatlantijas telpas valstīm vairākos veidos. Tā iedrošinās un atbalstīs demokrātiskās reformas, ieskaitot civilās un demokrātiskās kontroles izveidošanu pār militārajiem spēkiem. Tā veicinās sadarbības, konsultāciju un vienprātības veidošanas paradumus un modeļus, kas raksturo pašreizējo dalībvalstu attiecības, kā arī veicinās labas kaimiņattiecības visā Eiroatlantijas telpā. Tā palielinās aizsardzības plānošanas un militāro budžetu atklātību, tādējādi pastiprinot savstarpējo uzticēšanos starp valstīm, un pastiprinās integrācijas un sadarbības tendences Eiropā. Turklāt paplašināšanās stiprinās Alianses spēju veicināt Eiropas un starptautisko drošību, kā arī tās atbalstu miera uzturēšanā ANO vai EDSO ietvaros; un stiprinās un paplašinās transatlantisko partnerību.

Attiecībā uz paplašināšanās jautājumu “kā” pētījumā apstiprināts, ka tāpat kā iepriekš jebkura paplašināšanās nākotnē notiks ar jaunu valstu pievienošanu Ziemeļatlantijas līgumam, pamatojoties uz līguma 10. pantu. Pēc uzņemšanas jaunās dalībvalstis saņemtu visas tiesības un uzņemtos saistības, ko paredz Līgums. Tām būtu jāpieņem principi, politika un procedūras, ko pieņēmušas visas Alianses dalībvalstis, un jādarbojas saskaņā ar tiem kopš pievienošanās brīža. Pētījumā skaidri norādīts, ka vēlēšanās un spēja izpildīt šādas prasības ne tikai uz papīra, bet arī reālā praksē, būtu noteicošais faktors jebkurā Alianses lēmumā uzaicināt valsti pievienoties NATO.

Valstīm, kuras ir iesaistītas etniskos vai ārējos teritoriālos disputos, tai skaitā nepamatotās prasībās vai iekšējos juridiskos disputos, vispirms tie ir jāatrisina mierīgā ceļā saskaņā ar EDSO principiem, un tikai tad tās var kļūt par dalībvalstīm.

Pētījumā arī norādīts, ka ieinteresētās valsts spēja sniegt ieguldījumu militāri kolektīvajai aizsardzībā, miera uzturēšanā un citās jaunās Alianses misijās, ir noteicošs faktors lēmumā uzaicināt to pievienoties Aliansei.

Pētījuma noslēgumā teikts, ka Alianse pēc vienprātības principa izlemj vai uzaicināt katru jauno dalībvalsti pievienoties, pamatojot lēmumu ar savu vērtējumu - tajā brīdī, kad šāds lēmums ir jāpieņem, - vai attiecīgās valsts dalība vairotu drošību un stabilitāti Ziemeļatlantijas telpā, vai nē. Nevienai valstij ārpus Alianses nav veto tiesības vai iespējas kā citādi ierobežot paplašināšanās procesu vai lēmumus šajā sakarā.

1997. gada Madrides galotņu sanāksmē pēc rūpīga un visaptveroša izvērtēšanas procesa un aktīva individuāla dialoga ar ieinteresēto pusi Alianses valstu un valdību vadītāji uzaicināja Čehiju, Poliju un Ungāriju uzsākt ar NATO sarunas par pievienošanos. Saskaņā ar šo lēmumu iestāšanās sarunas ar katru uzaicināto valsti notika 1997. gada rudenī, un Pievienošanās protokoli ar katru valsti individuāli tika parakstīti 1997. gada decembrī. Šie Pievienošanās protokoli tika ratificēti 16 Alianses valstīs saskaņā ar katras valsts procedūru un trijās jaunajās valstīs. Šīs trīs valstis formāli pievienojās Līgumam 1999. gada martā.

NATO paplašināšanās ir pastāvīgs, atvērts process, nevis vienreizējs notikums.

Pievienošanās process

Galvenie posmi trīs jauno dalībvalstu pievienošanās procesā bija sekojoši:

- **1994. gada 10. janvāris.** NATO galotņu tikšanās laikā Briselē Alianses līderi paziņo, ka viņi gaida un pozitīvi novērtēs NATO paplašināšanos, kas iekļautu demokrātiskās valstis austrumos. Viņi atkārtoti apstiprināja, ka dalība Aliansē, kā to nodrošina Vašingtonas līguma 10. pants, ir pieejama citām Eiropas valstīs, kas gatavas sekmēt šī Līguma principus un veicināt Ziemeļatlantijas telpas drošību.
- **1995. septembris.** Alianse pieņem pētījumu par NATO paplašināšanos, kurā aprakstīti faktori, kas būtu jāņem vērā paplašināšanās procesā. Tā arī izvirzīja noteikumus, ka procesā ir jāņem vērā politisko un ar drošību saistīto jautājumu attīstība Eiropā kopumā. Pētījums veido pamatu NATO attieksmei pret jaunu valstu uzaicināšanu pievienoties Aliansei.
- **1996. gadā** tika uzsākts intensīvs individuāls dialogs ar 12 ieinteresētajām partnervalstīm. Šīs sesijas uzlaboja ieinteresēto valstu izpratni par to, kā darbojas Alianse, un deva Aliansei labāku izpratni par to, uz kāda līmeņa ir šo valstu iekšējā attīstība, kā arī tas, kā tā risina savus strīdus ar kaimiņvalstīm. Pētījumā bija uzsvērts, ka tas ir nozīmīgs priekšnoteikums dalībai NATO.

- **1996. gada 10. decembris.** NATO sabiedrotie, gatavojoties lēmuma pieņemšanai Madrides galotņu sanāksmē 1997. gada jūlijā, uzsāka veidot rekomendācijas par to, kura valsts vai valstis būtu aicināmas uzsākt pievienošanās sarunas.
- **1997. gada sākums.** Pēc 11 partnervalstu pieprasījuma ar tām notika intensīvs individuāls dialogs. Vienlaicīgi NATO militārās autoritātes veica analīzi par svarīgiem militāriem faktoriem saistībā ar valstīm, kurām bija interese pievienoties NATO.
- **1997. gada 8. jūlijs.** Sabiedroto līderi tikšanās laikā Madridē uzaicināja Čehiju, Poliju un Ungāriju uzsākt pievienošanās sarunas ar Aliansi. Viņi arī apstiprināja, ka arī turpmāk NATO dos iespēju pievienoties jaunām dalībvalstīm.
- **1997. gada septembris un novembris.** Notika pievienošanās sarunas ar katru no trim uzaicinātajām valstīm. Sarunu noslēgumā tās visas nosūtīja vēstules ar saviem nolūkiem, apstiprinot saistības, kuras tās uzņēmas sarunu laikā.
- **1997. gada 16. decembris.** NATO ārlietu ministri parakstīja Ziemeļatlantijas līguma protokolus par trīs jaunu valstu pievienošanos.
- **1998. gadā** Alianses valstis ratificēja Pievienošanās protokolus saskaņā ar savām nacionālajām procedūrām.
- **1999. gada 12. marts.** Pēc savu nacionālo likumdošanas procedūru izpildīšanas, Čehijas, Polijas un Ungārijas ārlietu ministri iesniedza Ziemeļatlantijas līguma pievienošanās dokumentus ceremonijā "Independence", kas notika Misūri štatā, ASV. Tas nozīmēja, ka šīs valstis ir formāli pievienojušās Aliansei.
- **1999. gada 16. marts.** Trīs jauno dalībvalstu karogi ceremonijas laikā tika pacelti pie NATO galvenās mītnes Briselē.

Šajā laikā katrā no perspektīvajām dalībvalstīm tika veiksmīgi paveikti vairāki pasākumi, kas nodrošinātu efektīvu to nākotnes dalību Aliansē. Tie aptvēra pasākumus drošības jomā (piemēram, izkārtojums kādā tiek saņemta, uzkrāta un lietota klasificēta informācija), kā arī pasākumus tādās jomās kā gaisa aizsardzība, infrastruktūra, spēku plānošana, komunikācijas un informācijas sistēmas.

Rīcības plāns dalībai NATO

Rīcības plāns dalībai NATO (MAP) ir sastādīts, lai palīdzētu sagatavoties valstīm, kas vēlas pievienoties Aliansei, ar padomiem, palīdzību un praktisku atbalstu visos NATO dalības aspektos. Tā galvenās iezīmes:

- kandidātvalsts iesniedz individuālu gada nacionālo programmu par tās gatavošanos iespējamajai dalībai nākotnē; šai programmai ir jāaptver politiskie, ekonomiskie, aizsardzības, resursu, drošības un juridiskie aspekti;
- rūpīgi izstrādāts un atklāts novērtējuma mehānisms par kandidātvalsts progresu to programmu ietvaros, kas ietver kā politiskos un tehniskos padomus, tā arī gadskārtēju 19+1 tikšanos Padomes līmenī, lai novērtētu progresu;
- informācijas apmaiņas centrs, lai palīdzētu koordinēt NATO un dalībvalstu palīdzību kandidātvalstīm aizsardzības/militārajā jomā;
- aizsardzības plānošanas taktika kandidātvalstīm, kas ietver to plānošanas mērķu izstrādāšanu un pārskatu, par kuriem panākta iepriekšēja vienošanās.

NATO ārlietu ministri pastāvīgi pārskatīs paplašināšanās procesu, to skaitā arī Rīcības plāna dalībai NATO izpildi. NATO līderi pārskatīs procesu to nākamajā galotņu tikšanās reizē, kas notiks ne vēlāk kā 2002. gadā.

1999. gada aprīlī uzsāktais Rīcības plāns dalībai NATO (MAP) ir palīdzējis valstīm, kas vēlas kļūt par NATO dalībvalstīm, pastiprināti koncentrēt spēkus uz to mērķu un prioritāšu sasniegšanu, kas iestrādāti plānā. Turklāt to izpildīšana vairs nav tikai ārlietu un aizsardzības ministriju jautājums. Līdz ar starpministriju sanāksmju izveidošanu nacionālajā līmenī, Plāna mērķu izpildē pieaug citu valsts departamentu iesaiste koordinētā un sistemātiskā darbā.

Deviņas valstis, kuras ir deklarējušas savu interesi pievienoties NATO un piedalās MAP, ir Albānija, Bulgārija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Rumānija, Slovākija, Slovēnija un bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika¹.

MAP piepilda NATO solījumu - turēt durvis atvērtas. Tomēr dalība MAP negarantē dalībvalsts statusu nākotnē, un Plāns nav arī vienkārša pārbaude tam, ko kandidātvalstis izpilda. Lēmums uzaicināt kandidātvalsti uzsākt pievienošanās sarunas NATO pieņem pēc vienprātības principa un katrā gadījumā individuāli.

1 Turcija atzīst Maķedonijas Republiku ar tās konstitucionālo vārdu.

MAP nodrošina, ka kandidātvalstis saņems NATO novērtējumu un padomus gatavošanās procesā, lai palīdzētu tām sasniegt dalībvalsts statusu nākotnē. Tā paredz aktivitāšu kopu, kas izstrādātas, lai stiprinātu katras kandidātvalsts gatavību. MAP neaizstāj iniciatīvas Partnerattiecības mieram (PfP) programmu. Kandidātvalsts dalība PfP un tās Plānošanas un pārskata procesā (PARP) ir pielāgota atbilstoši tās vajadzībām. Pilna dalība PfP/PARP ir būtiska tāpēc, ka tā dod iespēju kandidātvalstij izkopt sadarbību ar NATO spēkiem un sagatavot savas spēku struktūras un spējas iespējamajai dalībai nākotnē.

Tāpat kā PfP, MAP vadība noris pēc pašizvēles principa: kandidātvalstis var brīvi izvēlēties tos MAP elementus, kas vislabāk atbilst to nacionālajām prioritātēm un apstākļiem. Visas kandidātvalstis ir iesniegušas Gada nacionālo programmu par gatavošanos iespējamam dalībvalsts statusam, un šajā programmā ir iztirzāti politiskie un ekonomiskie, aizsardzības/militārie, resursu, drošības un juridiskie jautājumi. Tās nosaka savus mērķus, uzdevumus un darba programmas. Ir paredzēts, ka šīs programmas tiks atjaunotas katru gadu, bet tās var tikt papildinātas jebkurā laikā.

NATO seko katras kandidātvalsts panāktajam progresam un sniedz politiskos un tehniskos padomus. Ziemeļatlantijas padomes tikšanās ar katru kandidātvalsti ir paredzētas diskusijām par panākto progresu. Gada laikā tikšanās un semināri ar NATO civilajiem un militārajiem ekspertiem dažādās jomās dod iespējas diskutēt par visiem jautājumiem, kas saistās ar iespējamo dalību. Gadskārtējs konsolidēts progresa ziņojums par aktivitātēm MAP ietvaros tiks iesniegts NATO ārlietu un aizsardzības ministriem ikgadējā pavasara sanāksmē.

Tiek gaidīts, ka kandidātvalstis sasniegs zināmus mērķus politiskajos un ekonomiskajos jautājumos. Tie var būt jebkura starptautiskā, etniskā vai ārēji teritoriālā disputa noregulēšana ar mierīgiem līdzekļiem; apņemšanās ievērot likuma varu un cilvēktiesības; demokrātiskas kontroles izveidošana pār bruņotajiem spēkiem; stabilitātes un labklājības veicināšana ar brīvu ekonomiku, sociālo taisnīgumu un atbildīgu attieksmi pret vidi.

Aizsardzības un militāro jautājumu pamatā ir valsts spēja sniegt ieguldījumu kolektīvajai aizsardzībai un Alianses jaunām misijām. Pilna dalība PfP ir būtiska sastāvdaļa. Ar savām individuālajām PfP programmām kandidātvalstis var koncentrēties uz būtiskajām lietām, kas saistītas ar dalību NATO. Partnerības mērķi kandidātvalstīm ietver plānošanas mērķus tieši tajās jomās, kas ir vissvarīgākās valstīm, kuras vēlas pievienoties NATO.

Resursu jautājumos pats galvenais ir katras kandidātvalsts apņemšanās ieguldīt pietiekamus resursus aizsardzībai, lai tās varētu paveikt uzņemtās saistības, ko uzliktu nākotnes dalība NATO kolektīvajos pasākumos.

Drošības jautājuma centrā ir kandidātvalstu spēja garantēt, ka tiks izveidotas nepieciešamās procedūras, lai nodrošinātu slepenas informācijas drošību.

Juridiskie aspekti ir saistīti ar jautājumu par nepieciešamību kandidātvalstīm nodrošināt, ka juridiskie plāni un līgumi, kas nosaka sadarbību NATO ietvaros, ir iekļauti to nacionālajā likumdošanā.

PARTNERATTIECĪBAS MIERAM

Mērķis un kompetence

Partnerattiecības mieram (PfP) ir svarīga iniciatīva, kuru NATO izveidoja 1994. gada janvārī Briselē Ziemeļatlantijas padomes galotņu sanāksmē. Partnerattiecību mērķis ir uzlabot stabilitāti un drošību visā Eiropā. Iniciatīvas Partnerattiecības mieram ielūgums tika nosūtīts visām valstīm, kuras piedalās Ziemeļatlantijas Sadarbības padomē (NACC)² un citām valstīm, kuras piedalās Eiropas Drošības un sadarbības konferencē (CSCE)³, un kuras ir spējīgas un vēlas sniegt ieguldījumu šajā programmā. Kopš šī brīža ielūgumu ir pieņēmušas pavisam 30 valstis. Pēc trīs bijušo PfP valstu - Čehijas, Polijas un Ungārijas - pievienošanās Aliansei pašreiz ir 27 dalībnieki. Aktivitātes, kuras uzņemas katra partnervalsts, rod aizsākumu kopīgi izstrādātā Individuālā Partnerības programmā.

PfP programma ir vērsta uz sadarbību, kas saistīta ar aizsardzību, taču tā neaprobežojas tikai ar dialogu un sadarbību, lai izveidotu īstas partnerattiecības starp katru partnervalsti un NATO. Tā ir kļuvusi par svarīgu un pastāvīgu Eiropas drošības arhitektūras iezīmi un palīdz paplašināt un spēcīnāt politisko un militāro dialogu visā Eiropā. Programma palīdz palielināt stabilitāti, samazināt draudus mieram un veidot stiprinātas drošības attiecības, kas pamatojas uz praktisku sadarbību un apņemšanos īstenot Alianses uzsvērtos demokrātijas principus. Saskaņā ar PfP Struktūras dokumentu, kuru vienlaicīgi ar PfP Ielūguma dokumentu izdeva valstu un valdību vadītāji, NATO apņemas sniegt konsultācijas jebkuram aktīvam partnerim, ja tas apzinās tiešus draudus tās teritoriālajai integritātei, politiskajai neatkarībai vai drošībai.

2 1997. gada maijā NACC nomainīja Eiroatlantijas Partnerības padome (EAPC). EAPC ietilpst 46 dalībvalstīs.

3 1995. gada sākumā Eiropas Drošības un sadarbības konference (CSCE) pārtapa par organizāciju (EDSO). Tajā ir 55 dalībvalstis, un tā apvieno visas Eiropas valstis, ASV un Kanādu.

Visas PfP dalībvalstis ir arī Eiroatlantijas Partnerības padomes (EAPC) dalībvalstis, kas izveido vispārējo pamatu sadarbībai starp NATO un tās partnervalstīm. Tomēr iniciatīva Partnerattiecības mieram saglabā savu atsevišķu identitāti struktūrā, ko nodrošina EAPC, un uztur savus pamatelementus un procedūras. Tā ir veidota uz divpusējām attiecībām starp NATO un katru PfP valsti.

Mērķi

Struktūras dokumentā iestrādāti konkrēti pasākumi, kas jāizpilda katrai dalībvalstij, kura sadarbojas ar NATO, lai izpildītu programmas mērķus kopumā. Tie ir sekojoši:

- uzlabot atklātību nacionālajā aizsardzības plānošanas un budžeta procesos;
- nodrošināt demokrātisku kontroli pār aizsardzības spēkiem;
- uzturēt spējas un gatavību dot ieguldījumu operācijām Apvienoto Nāciju Organizācijas un/vai EDSO vadībā;
- attīstīt kooperatīvas militāras attiecības ar NATO kopējas plānošanas, sagatavošanas un mācību mērķiem, lai stiprinātu PfP dalībnieku spēju uzņemt miera uzturēšanas, meklēšanas un glābšanas, humanitāro operāciju misijas un citas misijas, par kurām pēc tam panākta vienošanās;
- ilgākā laikā attīstīt spēkus, kas ir spējīgāki sadarboties ar Ziemeļatlantijas Alianses dalībvalstu spēkiem.

Struktūras dokumentā arī uzsvērts, ka aktīvai dalībai iniciatīvā Partnerattiecības mieram būs nozīmīga loma jaunu valstu iekļaušanā NATO attīstības procesā.

Procedūras un struktūras

Jebkura valsts, kas vēlas pievienoties iniciatīvai Partnerattiecības mieram, vispirms tiek aicināta parakstīt Struktūras dokumentu. Papildus aprakstam par Partnerattiecību mērķiem tajā norādīti arī pamatprincipi, uz kuriem ir izveidota PfP. Ar parakstu valstis apstiprina savu politisko apņemšanos saglabāt demokrātisku sabiedrību un ievērot starptautisko likumu principus. Tās atkārtoti apstiprina savu apņemšanos godprātīgi izpildīt ANO hartas saistības un Universālās cilvēktiesību deklarācijas principus; atturēties no draudiem vai spēka lietošanas pret teritoriālo integritāti vai politiski neatkarīgu valsti; ievērot esošās robežas; un atrisināt strīdus mierīgā ceļā. Tās arī

apstiprina savas saistības Helsinku Noslēguma dokumenta un visu sekojošo CSCE/EDSO dokumentu ietvaros un apņemšanos izpildīt saistības, kuras tās ir uzņēmušās atbrūņošanās un ieroču kontroles jomās.

Pēc Struktūras dokumenta parakstīšanas katras partnervalsts nākamais solis ir NATO Prezentācijas dokumenta iesniegšana. Šajā dokumentā aprakstīti soļi, kas tiks veikti, lai sasniegtu Partnerattiecību politiskos mērķus, militāro un citu spēju apjomu, ko partnervalsts gatavojas nodot iniciatīvas Partnerattiecības mieram vajadzībām, un specifiskām sadarbības jomām, kuras partnervalsts vēlas attīstīt kopā ar NATO.

Pamatojoties uz paziņojumu, kas ietverts Prezentācijas dokumentā, un ieteikumiem no NATO un katras partnervalsts puses, kopīgi tiek izstrādāta un panākta vienošanās par Individuālo partnerības programmu (IPP). Tā aptver divus gadus ilgu laika posmu. IPP satur partnervalsts politisko mērķu PfP paziņojumu, militāro un citu spēju apjomu, ko partnervalsts gatavojas nodot Partnerattiecību mieram vajadzībām, plašus sadarbības mērķus starp Aliansi un partnervalsti dažādās sadarbības jomās, un konkrētas aktivitātes, kuras tiks īstenotas katrā IPP sadarbības jomā.

Aktivitātes izvēlas katra partnervalsts individuāli, balstoties uz savām individuālām prasībām un prioritātēm, no saraksta, kas pievienots Partnerattiecību darba programmai (PWP). Šis pašizvēles princips ir nozīmīgs PfP aspekts, kurš atzīst, ka katras partnervalsts vajadzības un situācija atšķiras un pašas partnervalsts uzdevums ir definēt aktivitāšu un sadarbības veidus, kas visvairāk atbilst to vajadzībām. Darba programma ietver plašu iespējamo sadarbības jomu aprakstu un iespējamo aktivitāšu sarakstu katrā konkrētā sfērā. PWP, kā katra IPP, aptver divu gadu posmu un tiek pārskatīta katru gadu. Tā tiek sagatavota ar pilnu partnervalsts līdzdalību.

Sadarbības jomas

Uzlabotā PfP sadarbība pārklāj plašu iespēju spektru - kā militārājās jomās, tā arī plašākās, ar aizsardzību saistītās jomās, bet ne tikai tīri militāros jautājumos. Sadarbības jomas, kas uzskaitītas pašreizējā Partnerattiecību darba programmā 2001.-2002. gadam, ir sekojošas:

1. Ar gaisa aizsardzību saistītie jautājumi;
2. Gaisa telpas menedžments/kontrole;
3. Konsultācijas, komandas un kontrole, ieskaitot komunikācijas un informācijas sistēmas, navigācijas un identifikācijas sistēmas, sadarbības aspekti, procedūras un terminoloģija;
4. Civilo ārkārtas situāciju plānošana;

5. Krīzes situāciju vadība;
6. Spēku un aizsardzības struktūru demokrātiska kontrole;
7. Aizsardzības plānošana, budžets un resursu menedžments;
8. Nacionālo aizsardzības apgādes programmu plānošana, organizācija un menedžments un starptautiskā sadarbība bruņojuma jomā;
9. Aizsardzības politika un stratēģija;
10. Nacionālās aizsardzības pētniecības un tehnoloģiju plānošana, organizācija un pārvalde;
11. Militārā ģeogrāfija;
12. Globāla humānu mīnu akcija;
13. Valodu apmācība;
14. Patērētāju apgāde;
15. Medicīniskie pakalpojumi;
16. Meteoroloģiskais atbalsts NATO/partnervalstu spēkiem;
17. Militārā infrastruktūra;
18. NBC aizsardzība;
19. Miera uzturēšanas konceptuālie, plānošanas un operacionālie aspekti;
20. Mazie un viegie ieroči;
21. Standartizācijas operacionālie, materiālie un administratīvie aspekti;
22. Militārās mācības un saistītās apmācību aktivitātes;
23. Militārā izglītība, apmācība un doktrīna.

Iniciatīvas Partnerattiecības mieram politiski militārā vadības komiteja (PfP/PMSC)

Iniciatīvas Partnerattiecības mieram politiski militārā vadības komiteja ir galvenā darba struktūra, kas atbild par PfP jautājumiem. Tā tiekas dažādā sastāvā - vai nu tikai sabiedrotie, vai sabiedrotie ar partneriem.

PMSC galvenā atbildība ietver padomdevēja funkcijas Ziemeļatlantijas padomei PfP jautājumos; vispārējo atbildību par Partnerattiecību darba programmas koordināciju; un uzdevumus attīstīt politiski militāros principus, kuras lieto NATO Militārās struktūras, gatavojot savu ieguldījumu Partnerattiecību darba programmā par militārām apmācībām un aktivitātēm; sagatavot norādījumus, gatavojot Individuālās partnerības programmas un tās iesniedzot Padomei apstiprināšanai; un attīstīt un koordinēt darbu par Partnerattiecību plānošanas un pārskata procesu (PARP) (skatīt zemāk).

PfP sadarbības militāros aspektus ir izstrādājušas NATO militārās struktūras, pamatojoties uz principiem, ko piedāvā PMSC un kurām piekrīt Padome. PfP darba forums militārajā jomā ir Militārās komitejas sadarbības darba grupa (MCWG(COOP)), kas rīkojas kā konsultatīva struktūra Militārajai komitejai. MCWG(COOP) tiekas vai nu tikai sabiedroto, vai sabiedroto un partnervalstu sastāvā. Militārā komiteja arī tiekas ar partnervalstīm, lai diskutētu par PfP sadarbības militārajiem aspektiem.

Partnerības koordinācijas vienība (PCC)

Partnerības koordinācijas vienība ir unikāla PfP struktūra, kas atrodas Monzā (Beļģijā), kur atrodas arī NATO bruņoto spēku Eiropā virspavēlnieka štābs (SHAPE). Tā tika izveidota Ziemeļatlantijas padomes pārraudzībā un pilda uzdevumus tiešā abu NATO Stratēģisko komandieru pārraudzībā.

PCC uzdevums ir koordinēt kopējas militāras aktivitātes PfP ietvaros un veikt nepieciešamo militāro plānošanu, lai realizētu Partnerattiecību darba programmas militāros aspektus, īpaši tos, kas attiecas uz mācībām un ar to saistītām aktivitātēm tādās jomās kā miera uzturēšana, humānās operācijas, meklēšana un glābšana. PCC arī piedalās šādu militāro aktivitāšu izvērtēšanā. Detalizēta militāro mācību operacionālā plānošana ir militārās komandstruktūras atbildība, kura vada mācības.

Vienību vada direktors. Tās sastāvu, kuram ir starptautisks statuss, veido NATO personāls, un kopš 1998. gada sākuma tajā ir iekļauts arī personāls no partnervalstīm. Štāba virsnieki no partnervalstu misijām arī ir pievienoti PCC sadarbības nolūkos.

NATO galvenajā mītnē partnervalstis ir izveidojušas diplomātiskās misijas, kuras formāli ir akreditētas NATO, kā arī vecākās militārās pārstāvniecības Militārajā komitejā.

Uzlabotās PfP piemēri

Izpildot lēmumus, kas pieņemti 1997. gadā uzlabot PfP, ātri tika īstenots viens no nozīmīgākajiem soļiem - PfP Štāba elementu (PSE) izveidošana vairākos NATO militārajos štābos stratēģiskos un reģionālos līmeņos. Šim procesam, kas ietver PSE veidošanu subreģionālajā līmenī, otrā fāze šobrīd ir īstenošanas stadijā. Katrs PSE elements sastāv no sabiedroto un partnervalstu virsnieku centra ar starptautisku statusu, šo centru personāls strādā kopā pie mācību plānošanas un kopīgi veic citas funkcijas. Apmēram 56 cilvēku ir partnervalstu personāls un līdzīgs skaits NATO personāla ir iesaistīti astoņos PSE, kas šobrīd jau ir izveidoti. Tas ietver septiņus partnervalstu virsniekus, kuri darbojas Partnerattiecību koordinācijas vienībā (PCC) Monzā, kopā ar kolēģiem no NATO valstīm.

Partnervalstis NATO Militārajā komitejā EAPC/PfP izpausmē pārstāv vecākie virsnieki, kas dien partnervalstu misijās, kuras izveidotas NATO ietvaros, un ir nozīmēti kā šo valstu militārie pārstāvji.

Partnerattiecību plānošanas un pārskata process (PARP)

PfP Struktūras dokuments paredz, ka NATO kopā ar partnervalstīm izveidos plānošanas un pārskata procesu, kas paredzēts kopēju principu izstrādāšanai, lai identificētu un izvērtētu spēkus un spējas, kuras varētu būt pieejamas daudznacionālai apmācībai, mācībām un operācijām kopā ar Alianses spēkiem. Sākumā PfP operācijas tika izmantotas tikai miera uzturēšanas, meklēšanas un glābšanas, kā arī humānām operācijām. Tomēr, kā daļa no PfP uzlabojumiem, kas ieviesti kopš 1997. gada, PfP operāciju un attiecīgās plānošanas un izvērtēšanas prasības ir paplašinātas, lai iekļautu visa veida jaunās Alianses misijas, to skaitā miera uzturēšanas operācijas.

Plānošanas un pārskata process tiek piedāvāts partnervalstīm uz izvēles principiem, un tas pamatojas uz NATO plašo pieredzi aizsardzības plānošanā. Pēc savas būtības tas ir divgadīgs process, kas ietver gan divpusējos, gan daudzpusējos elementus. Katram divu gadu plānošanas ciklam partneri, kuri vēlas piedalīties procesā, apņemas piegādāt plaša spektra informāciju par dažādiem jautājumiem, ieskaitot to aizsardzības politiku, bruņoto spēku demokrātiskās kontroles attīstību, nacionālo politiku attiecībā uz PfP

sadarbību, un attiecīgus finansu un ekonomikas plānus. Informācija tiek sagatavota saskaņā ar "Pētījumu par vispārējo PfP sadarbību", ko izdod NATO katra otrā gada rudenī. Partnervalstis arī sniedz plašu pārskatu par saviem bruņotajiem spēkiem un detalizētu informāciju par spēkiem, kas ir sagatavoti sadarbībai PfP ietvaros.

Pamatojoties uz katras partnervalsts atbildēm, tiek izstrādāts Plānošanas un pārskata novērtējums. Tiek sagatavots arī Partnerattiecību mērķu dokuments, kas nosaka pasākumus, kādi katrai partnervalstij ir jāveic, lai padarītu tās bruņotos spēkus spējīgākus darboties kopā ar Alianses bruņotajiem spēkiem. Pēc divpusējām un daudzpusējām konsultācijām Plānošanas un pārskata novērtējums un Savstarpējās sadarbības mērķu dokuments tiek apstiprināts gan Aliansē, gan attiecīgajā partnervalstī. Par konsolidēto ziņojumu, kas apkopo katru novērtējumu, par kuru panākta vienošanās, un spēkiem, kurus piešķirusi katra partnervalsts, vienojas Alianses un visu partnervalstu pārstāvji, kuri piedalās procesā. Ziņojums tiek iesniegts EAPC ministriem.

Pirmais PARP cikls tika uzsākts 1994. gada decembrī, un tajā piedalījās 15 partnervalstis. Konsolidētais ziņojums par tā sasniegumiem tika iesniegts Alianses un partnervalstu ministriem 1995. gada pavasarī. Pamatojoties uz pirmā cikla panākumiem, tika veikti vairāki pasākumi, lai paplašinātu un padziļinātu procesu nākamajam ciklam, kurš tika uzsākts 1996. gada oktobrī. Otrais cikls, kurā iesaistījās 18 partnervalstis, nodrošināja procesam raksturīgā spēka tālāku demonstrāciju. Bija ievērojams pieaugums plašākā un kvalitatīvākā informācijas apmaiņā, kas deva daudz skaidrāku sapratni par spēkiem, kurus ir piešķirušas partnervalstis. Tika arī palielināts savstarpējās sadarbības mērķu skaits un būtība, pievienojot iespējamus pasākumus, lai uzlabotu partnervalstu spējas un to prasmi sadarbīties ar Alianses spēkiem.

Individuālo novērtējumu un Konsolidēto ziņojumu sagatavošana un procesa attīstība 1997. gada pavasarī ļāva izstrādāt rekomendācijas tālākai procesa attīstībai. Tas sakrita ar veiktajiem pasākumiem uzlabot PfP programmu kopumā un sekmēja PfP uzlabošanas vecākā līmeņa grupas darbu. Rekomendācijas, kuras apstiprināja ministri savā tikšanās reizē 1997. gada pavasarī, ir vērstas uz to, lai palielinātu paralelītāti starp PARP procesu un aizsardzības plānošanas procesu, kas tiek veikti pašā NATO. Piemēram, politiskās vadlīnijas ir jāizstrādā katram ciklam, par kuru vienojušies PARP procesā piedalošos valstu aizsardzības ministri, saskaņā ar Konsolidēto ziņojumu. Šai politiskajai vadībai ir ļoti līdzīga loma ministru vadībai, kam ilgu laiku ir bijusi svarīga nozīme Alianses aizsardzības plānošanas procedūrā. Bez tam savstarpējās sadarbības mērķi tika pārdēvēti par Partnerattiecību mērķiem, norādot uz faktu, ka nākotnē tie papildus savstarpējās sadarbības attīstībai iekļaus citas aizsardzības plānošanas jomas.

PARP sniedza ievērojamu ieguldījumu partnervalstu ciešajai sadarbībai NATO vadītājās miera operācijās bijušajā Dienvidslāvijā. Papildus PARP palīdz stiprināt politisko konsultāciju elementu PfP un nodrošina lielāku partnervalstu iesaisti PfP lēmumu pieņemšanā un plānošanā. PARP ir arī ļoti būtisks elements perspektīvo dalībvalstu sagatavošanā NATO pievienošanās procesam.

Uzlabotas un praktiskākas partnerattiecības

Partnerattiecības kļuva par 1999. gada Vašingtonas galotņu tikšanās svarīgāko tematu. Valstu un valdību vadītāji apstiprināja plānus uzlabotām un praktiskākām partnerattiecībām, kas radīs papildus līdzekļus Alianses lomas atbalstīšanai Eiroatlantijas drošības realizācijā. Galotņu lēmumi ļāva papildīties iniciatīvas Partnerattiecības mieram vairākiem nozīmīgiem uzlabojumiem, kas tika uzsākti Madrides 1997. gada galotņu tikšanās laikā. To mērķis bija padarīt PfP praktiskāku un piešķirt partnervalstīm lielāku lomu PfP plānošanā un lēmumu pieņemšanā. Turklāt atjaunotā Stratēģiskā koncepcija, kuru pieņēma Vašingtonā, definēja krīzes situāciju vadību un partnerattiecības kā daļu no Alianses fundamentāliem drošības uzdevumiem. Pastiprinātās partnerattiecības padarīs daudz efektīvākas divas citas galotņu tikšanās laikā pieņemtās iniciatīvas: Aizsardzības spēju iniciatīvu un Rīcības plānu dalībai NATO. Papildus var gaidīt, ka PfP būs galvenā loma drošības un stabilitātes veicināšanā Balkānu reģionā Kosovā krīzes kontekstā.

Kopumā ņemot, Vašingtonas lēmumi vēl vairāk nostiprina Partnerattiecību lomu kā pastāvīgu Eiroatlantijas drošības sastāvdaļu.

Partnerattiecību pamatelementi

Politiski militārā struktūra (PMF) NATO vadītām PfP operācijām nodrošina partnervalstu iesaisti politiskās konsultācijās un lēmumu pieņemšanā, praktisko darbību plānošanā un komandu izkārtojumā NATO vadītām PfP operācijām. Dokuments norāda uz četrām fāzēm: (1) nekrīzes fāze; (2) konsultāciju fāze pirms militārās plānošanas uzsākšanas; (3) plānošanas un konsultāciju fāze starp militārās plānošanas sākumu un operācijas izpildi; un (4) izpildes fāze.

Attiecībā uz partnervalstu iesaisti tiek nodalītas "potenciālās ieguldītājvalstis", "atzītās potenciālās ieguldītājvalstis", un "ieguldītājvalstis". Kopš 1999. gada vasaras tiek īstenoti PMF principi un vadlīnijas, piemēram, partnervalstu dalība Kosovā spēkos (KFOR), kas izveidoti 1999. gada jūnijā.

PMF papildinās un atbalstīs Alianses Apvienoto kopīgo operatīvo spēku (CJTF) koncepciju (skatīt 12. nodaļu).

Paplašinātais un pielāgotais PfP Plānošanas un pārskata process (PARP) (skatīt iepriekš) cieši līdzināsies Alianses spēku plānošanas procesam. PARP īsteno Partnerattiecību mērķus, lai definētu PfP aktivitāšu spēkus un spējas, ko definējušas partnervalstis. Ministru vadlīniju procedūras palīdzēs veidot šos spēkus un spējas.

PfP turpinās attīstīties, pamatojoties uz uzlabotu militāro un ar aizsardzību saistīto sadarbību, kas dos iespēju ievērojami paplašināt partnervalstu iesaisti PfP NATO darbā komitejās, palielināt partnervalstu virsnieku klātbūtni NATO militārajās struktūrās, kā arī palielināt NATO/PfP mācību kompetenci un sarežģītību.

Pastiprinātās operacionālās spējas

Panākumi Bosnijā-Hercegovinā ir pierādījuši, cik liela nozīme ir sadarbībai PfP ietvaros daudznacionālu miera uzturēšanas operāciju vadīšanā. Pieaugošās PfP operacionālais faktors, kas tika uzsvērts Vašingtonas galotņu tikšanās laikā, daudz ko ieguva no uzkrātās pieredzes un praktiskās sadarbību IFOR/SFOR operācijās Bosnijā un tādējādi spēja risināt specifiskus uzdevumus militārās efektivitātes un savstarpējās sadarbības jomās, ko dod šādas daudznacionālas operācijas.

Jaunā Operatīvo spēju koncepcija (OCC) ir izveidota PfP ietvaros, lai uzlabotu Alianses un partneru spēku spēju darboties kopā nākotnes NATO vadītājās PfP operācijās. Tā arī nodrošinās lielāku elastību apvienojot pielāgotas spēku vienības, lai izvietotu un uzturētu nākamās NATO vadītās PfP operācijas. OCC koncentrēsies uz spēkiem un spējām, kas potenciāli būs pieejamas šādām operācijām. Uzlabotas miera laika darba attiecības, kas progresīvi attīstās starp partnervalstu un Alianses štābiem un komandstruktūrām un Alianses un partneru formācijām, atvieglos šo spēku integrāciju NATO vadītajos spēkos. Cita būtiska iezīme, kas tiks izveidota, ir datubāze un novērtējuma un atsauksmju mehānisms par operacionālajām spēku spējām, ko piedāvājuši partneri.

OCC pārstāv jaunu un integrētāku pieeju militārajai sadarbībai un apvieno dažādus iniciatīvas Partnerattiecības mieram elementus. Tuvākas un daudz izteiktākas militārās sadarbības formas, ko izstrādā OCC, uzlabos sadarbību miera apstākļos un nodrošinās partnervalstu spēkus, kas būs militārā ziņā efektīvāki un labāk sagatavoti un kas spēs labāk sadarboties ar Alianses spēkiem. Tas palīdzēs partnervalstīm sagatavot sekojošos spēkus Miera stabilizācijas spēkiem Bosnijā-Hercegovinā (SFOR)

un Kosovas spēkiem (KFOR), un citām NATO vadītām operācijām, kas varētu tikt veiktas nākotnē.

OCC arī izveido saikni starp normālo sadarbību iniciatīvas Partnerattiecības mieram kontekstā un NATO spēku sagatavošanas procesu, kas tiek aktivizēts krīzes gadījumā. Laika gaitā tas palīdzēs savākt spēkus un spējas, kas ir pieskaņotas prasībām, kādas ir Alianses vadītām krīžu novēršanas operācijām, un uzlabot sadarbības efektivitāti darbības vietā. Spēju uzlabojumam būs nozīmīga ietekme uz izmaksu/ieguvumu attiecību dalībai iniciatīvā Partnerattiecības mieram, un tas palielinās vērtību visai partnerattiecību sadarbībai.

Operatīvo spēju koncepcija (OCC) dos ieguldījumu arī citām Alianses iniciatīvām, piemēram, uzlabojot ieguldījumu, ko iniciatīva Partnerattiecības mieram sniedz CJTF koncepcijai (skatīt 12. nodaļu) un Rīcības plāna dalībai NATO ieviešanai. Kopā ar Plānošanas un pārskata procesu (PARP), kas aprakstīts iepriekš, tas arī izveido mehānismu, kas atvieglos lēmumu pieņemšanu Aizsardzības spēju iniciatīvas (DCI) kontekstā (skatīt 2. nodaļu) un atspoguļosies nākotnes PfP attīstībā.

Operatīvo spēju koncepcija (OCC) un soli tās ieviešanai tika apstiprināti 1999. gada rudens ministru tikšanās reizē. Tās galvenie elementi tiek ieviesti pakāpeniski, koncentrējoties uz datubāzes izveidošanu par kopējiem spēkiem un spējām, ko deklarējušas partnervalstis kā pieejamus PfP mācībām un operācijām, un ar to saistītie novērtējuma un atsauksmju mehānismi.

Apmācību un izglītības nodrošināšanas labāka koordinācija

Operacionālākas partnerattiecības ietver arī pasākumus apmācību un izglītības nodrošināšanas uzlabošanai ar PfP Apmācību un izglītības uzlabošanas programmu (TEEP), kas izstrādāta, lai izpildītu pašreizējās un perspektīvās partnerattiecību prasības. Pat ja apmācības un izglītība parasti tiek nodrošinātas valsts līmenī, programma palīdz uzlabot savstarpējo sadarbību un veicināt ciešāku kooperāciju un dialogu plašākā aizsardzības un drošības kopienā NATO dalībvalstīs un partnervalstīs, tādējādi nodrošinot labāko cilvēku un citu resursu izlietojumu.

TEEP ietver sešus galvenos elementus:

- saikne un sadarbība starp NATO un PfP apmācību un izglītības institūcijām;
- PfP aktivitāšu atsauksmes un novērtējums;
- partnervalstu savstarpējās sadarbības līdzekļi;

- mācību plānošanas līdzekļi un metodes, kas piedāvātas partneriem;
- NATO padomi nacionālo apmācību un izglītības stratēģiju jautājumos;
- progresīvi sadalītās apmācības un modelēšana.

Lielākā daļa Programmas elementu ir izveidoti, un šobrīd rit pirmais ieviešanas gads. Divas jomas joprojām tiek izstrādātas:

Saiknes un sadarbība. Līdz šim NATO ir atzinusi un saskaņojusi PfP Mācību centra statusu septiņām institūcijām, kas atrodas Austrijā, Grieķijā, Slovēnijā, Šveicē, Turcijā, Ukrainā un Zviedrijā. Periodiska PfP Mācību centru un citu PfP mācību un apmācību institūciju konference nodrošina forumu, kurā visi dalībnieki var izpētīt veidus, lai apmainītos ar informāciju, pieredzi un kompetenci, meklēt apstākļus, kur ir iespējama ir koordinācija, lai izvairītos no atkārtošanās un izvērtētu, kā vislabāk izmantot resursus.

Progresīvi sadalītās apmācības un modelēšana. Šīs sfēras mērķis ir izmantot tālmācības tehnoloģijas (līdzīgi, piemēram, interneta kursiem) un izveidot NATO struktūru tālmācības un modelēšanas menedžmentam, ko varētu izlietot militārā personāla apmācībām un izglītībai NATO vadītajās PfP operācijās un ar PfP saistītajos uzdevumos. Tās mērķis ir izveidot kombinētu daudzu nozīmju apmācības un mācību līdzekļu resursus ar skaidru ievirzi uz operacionālām prasībām. Projekta pirmajā fāzē ir uzsākts darbs, lai izveidotu prototipu, kā arī pagaidu vispārēju politiku nākotnes organizācijai un resursu menedžmentam.

Partnerattiecību krīzes situāciju vadības potenciāls

Vašingtonā pieņemtie lēmumi iezīmē nākotnes partnerattiecību un EAPC attīstības pakāpes saistībā ar EAPC potenciālu krīzes situāciju vadībā. Tā jau ir apstiprinājusi savu vērtību kā politisko konsultāciju forums par visiem jautājumiem, sākot ar Bosniju-Hercegovonu un Kosovu un beidzot ar humānajiem pasākumiem atmiņēšanas jomā un tālāko attīstību. Kopā ar PfP uzlabojumiem, tā palīdz nodrošināt NATO un tās partnervalstis ar līdzekļiem, kas nepieciešami, lai uzlabotu kopējo drošību un stabilitāti Eiroatlantijas telpā.

Kopš tās izveidošanas Partnerattiecībām ir bijusi svarīga loma, atbalstot NATO vispārējos centienus konfliktu novēršanā un krīzes novēršanas vadībā. Praktiska PfP sadarbība ir bijis līdzeklis, ar kuru NATO un partnervalstu spēki tika sagatavoti kopējām operācijām. Savstarpēja sadarbība, kas sasniegta ar PfP, ir devusi ieguldījumu veiksmīgai partneru spēku integrācijai IFOR/SFOR un vēlāk KFOR.

Tomēr PfP loma neierobežojas tikai ar tās ieguldījumu militārajās operācijās. Neatkarīgi no tās uzsvara uz atklātību, reformām, sadarbību un

savstarpējo sadarbību Partnerattiecības ir devušas konkrētu ieguldījumu NATO konflikta novēršanas un krīzes situāciju vadības darbībām kopumā. Labu laiku pirms gaisa uzbrukumiem Kosovā un sekojošai KFOR izvietojumam, PfP mehānismi tika izmantoti Albānijā un bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā⁴, lai liecinātu par NATO saistībām pret reģionu un novērstu krīzes izvēršanos.

Programmas, kas tika īpaši pieskaņotas situācijai šajās valstīs, bija būtiska daļa no Alianses kopējās taktikas krīzes novēršanā Kosovā. NATO atbalstīja bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas⁴ valdību tās centienos uzlabot tās krīzes situāciju vadības, civilo ārkārtas stāvokļa plānošanas, loģistikas un citas spējas, kas bija vēltas Kosovos krīzes seku novēršanai. Palīdzības programma Albānijā, kas pirmo reizi tika izveidota pēc iekšējās krīzes 1997. gadā, palīdzēja pārveidot albāņu militāros spēkus un novērst citas krīzes sekas, īpaši problēmas, ko izraisīja sprāgstošo vielu noliktavu vietu izpostīšana un izlaušanās. NATO/PfP vienība Tirānā uzskatāmi demonstrē Alianses intereses un atbildību par šo reģionu.

Kā EAPC, tā arī PfP turpinās attīstīties, lai izpildītu mainīgos drošības vides uzdevumus Eiroatlantijas telpā. Neviens no tiem nav sasniedzis visu iespējamo, novēršot, vadot un izklidējot saspīlējumu krīzes situācijās. Tātad šī potenciāla sasniegšana ir viens no partnerattiecību galvenajiem uzdevumiem.

PfP pieredze, veicinot stabilitāti ar konfliktu novēršanu un krīzes situāciju vadību, ir izmantota, izstrādājot NATO Dienvidaustrumu Eiropas iniciatīvu (SEEI). PfP dod lielu ieguldījumu SEEI, izmantojot tās praktisko pieeju stimulējot un attīstot reģionālo sadarbību Dienvidaustrumu Eiropā. Reģionālie dalībnieki ņem dalību dažādās aktivitātēs, kuras ir modelētas pēc PfP piemēra, bet tālāk uzlabotas vairāk reģionālam (atšķirībā no atsevišķu valstu) pielietojumam. NATO papildina šos pasākumus ar pašas izvērstajām darbībām. Pielāgotu PfP līdzekļu pielietošana Dienvidaustrumu Eiropā palīdz izveidot modeli reģionālajai drošības sadarbībai, kuram ir svarīga un lietderīga nozīme arī ārpus šī reģiona. Šajā kontekstā Dienvidaustrumu Eiropas kopējais novērtējuma dokuments par reģionālās drošības uzdevumiem un iespējām (SEECAP) ir apspriests starp reģiona valstīm, lai tās nonāktu pie kopējas drošības risku uztveres, ar iecerī veicināt plānu kooperatīvām darbībām reģionālo uzdevumu risināšanai. Arī Dienvidaustrumu Eiropas drošības sadarbības vadības grupa (SEEGROUP) ir izveidota, lai stiprinātu praktisko sadarbību. Tā pārstāv citu Partnerattiecību pieaugošās lomas daļu konflikta novēršanā un krīzes situāciju vadībā Eiroatlantijas telpā, un šai daļai lemts tālāk attīstīties nākotnē.

4 Turcija atzīst Maķedonijas Republiku ar tās konstitucionālo nosaukumu.

Sadarbība miera uzturēšanā

Miera uzturēšanas sadarbības politiski-militārā vadības komiteja/ad hoc grupa (PMSC/AHG), kas darbojas EAPC ietvaros, kalpo par galveno forumu konsultācijām politiskos un konceptuālos jautājumos, kas saistīti ar miera uzturēšanu, pieredzes apmaiņu un diskusijām par praktiskās sadarbības aspektiem. PMSG/AHG periodiski ziņo ārlietu un aizsardzības ministru sanāksmēs par šiem jautājumiem. Visās PMSC/AHG sanāksmēs tiek iekļautas partnervalstis. Pārstāvis no EDSO priekšēdētājvalsts regulāri apmeklē grupas sanāksmes, un dažreiz sanāksmēs piedalās arī ANO pārstāvji.

Darba gaitā grupa ir sagatavojusi divus detalizētus ziņojumus par sadarbību miera uzturēšanas jomā. Pirmajā ziņojumā, kas sagatavots 1993. gadā un ko dēvē par "Atēnu ziņojumu", ir uzsvērtā konceptuālā pieeja miera uzturēšanai. Otrs ziņojums - "Turpinājums Atēnu ziņojumam" (sagatavots 1995. gadā) - atkārtoti skar šos jautājumus, ņemot vērā kopš 1993. gadā uzkrāto pieredzi.

1995. gadā, izmantojot pieejamo apjomīgo miera uzturēšanas pieredzi, to skaitā pieredzi konflikta noregulēšanā bijušajā Dienvidslāvijā, ad hoc grupas locekļi pabeidza kopsavilkuma dokumentu "Gūtā pieredze miera uzturēšanas operācijās". Dokumentā izvērtēta nacionālā pieredze, ko ieguvušas Alianses un Partneru valstis tādās jomās kā gatavošanās šādām operācijām, to izpilde un operacionālie aspekti. Apmainoties ar nacionālo pieredzi, Eiroatlantijas Partnerības padomes dalībvalstis cer tālāk attīstīt praktisko pieeju miera uzturēšanā.

1999. gadā PMSC/AHG sagatavoja "Viedokļu un pieredzes kopsavilkumu par miera uzturēšanas humānajiem aspektiem", kas reprezentēja kopējās sapratnes augsto līmeni starp dalībvalstīm, citām starptautiskām organizācijām un nevalstiskām organizācijām, kuras ir aktīvas humānās palīdzības jomā.

Grupa ir turpinājusi viedokļu apmaiņu par "Principiem, metodēm un pieredzi agrā brīdinājuma un konfliktu novēršanas jomā" un ir paplašinājusi kontaktus un diskusijas ar ANO, EDSO un citām attiecīgām organizācijām, kas nodarbojas ar šo jautājumu risināšanu.

NATO SADARBĪBA AR KRIEVIJU

Pārskats par NATO-Krievijas attiecībām

Kopš aukstā kara beigām NATO īpašu nozīmi ir piešķīris konstruktīvu un kooperatīvu attiecību attīstībai ar Krieviju. Pēdējo desmit gadu laikā NATO un Krievija, veidojot īstu partnerību un pārvarot agrāko konfrontāciju un sacensību, ir sekmīgi sasniegušas būtisku progresu, lai stiprinātu savstarpējo uzticību un sadarbību.

Kopš 1991. gada Alianse un Krievija ir strādājušas kopā pie dažādiem ar aizsardzību un drošību saistītiem jautājumiem. 1994. gadā Krievija pievienojās iniciatīvas Partnerattiecības mieram programmai - vēl jo vairāk, tās pastiprināja uzsākto plašo NATO-Krievijas dialogu. Krievijas līdzdalība Miera līguma īstenošanā Bosnijā-Hercegovinā bija īpaši nozīmīgs solis jaunajās sadarbības attiecībās. Pirmo reizi sabiedroto un Krievijas kontingents strādāja kopā plecu pie pleca daudznacionālā militārā operācijā.

1997. gada maijā, parakstot "NATO-Krievijas Savstarpējo attiecību, sadarbības un drošības pamataktu", NATO un Krievija piešķīra likumīgu statusu partnerībai un būtiski to stiprināja. Puses savstarpēji apņēmas virzīt attiecību attīstību, pamatojoties uz kopējām interesēm, un izveidoja jaunu forumu šī mērķa sasniegšanai - NATO-Krievijas Apvienoto pastāvīgo padomi (PJC). Kopš 1997. gada jūlija PJC ir bijusi galvenā tikšanās vieta konsultācijām starp NATO un Krieviju. Tās galvenais mērķis ir celt uzticības līmeni, nodrošinot mehānismu regulārām un atklātām konsultācijām. Kopš Pamataкта parakstīšanas ir panākts ievērojams un uzmundrinošs progress konsultāciju un sadarbības pastiprināšanā. PJC ir kļuvusi par būtisku vietu konsultācijām, atklātības sekmēšanai, uzticības vairošanai, kā arī sadarbības veicināšanai.

Tomēr PJC sākotnējo konstruktīvo darbu aizēnoja aizvien vairāk augošā Kosovas krīze. Šī notikumu attīstības karstākajā punktā Krievija tika īslaicīgi atstādināta no sadarbības PJC ietvaros 1999. gada 24. maijā sakarā ar NATO gaisa kampaņu Kosovas konflikta izbeigšanai. Pēc Kosovas kampaņas Krievija atgriezās PJC, tomēr uz dažiem mēnešiem tika ierobežots tās darbs jautājumos, kas saistīti ar Kosovu. Krievija arī piekrita piešķirt būtisku skaitu kareivju NATO vadītajiem Kosovas spēkiem (KFOR), kā tas paredzēts ANO Drošības Padomes 1244. rezolūcijā.

Pēc šīm grūtībām 1999. gadā NATO ģenerālsekretāra Lorda Robertsona vizīte Maskavā 2000. gada februārī palīdzēja atjaunot plašākas attiecības, pārvarot ar Kosovu saistītās neskaidrības. Šīs vizītes rezultātā NATO un Krievija atkal ir aktīvi apvienojušās, lai pildītu Pamataкта mērķus. Balstoties uz pozitīvo sasniegumu ģenerālsekretāra vizītes laikā, ikmēneša PJC sanāksmes

un regulāras PJC tikšanās ministru līmenī ir nodrošinājušas tālāku pozitīvu stimulu NATO-Krievijas visaptverošai sadarbībai. Tā aptver arī NATO Informācijas biroju Maskavā, kuru NATO ģenerālsekretārs atklāja 2001. gada februārī, un konsultāciju uzsākšanu par NATO Militārās sadarbības misijas izveidošanu Maskavā.

NATO-Krievijas attiecību evolūcija

Balstoties uz sākotnējo sadarbību Ziemeļatlantijas Sadarbības padomes (NACC) ietvaros kopš 1991. gada, 1994. gadā Krievija pievienojās iniciatīvai Partnerattiecības mieram (PfP) un piekrita turpināt “Plašāku, pastiprinātāku dialogu un sadarbību” ar NATO ārpus PfP ietvariem.

NATO dalībvalstu un Krievijas sanāksmes ministru, vēstnieku un ekspertu līmeņos virzīja uz informācijas un konsultāciju apmaiņu daudzajos kopējo interešu jautājumos, piemēram, miera uzturēšana, ekoloģiskā drošība un zinātne. Publiskās informācijas jomā jauno iniciatīvu starpā bija pasākumi Krievijā uzlabot piekļūšanu informācijai par NATO. Pirmais solis bija NATO informācijas darbinieka nosūtīšana 1995. gada vasarā darbā uz NATO kontaktposteņa vēstniecību Maskavā, vēlāk viņam pievienojās otra amatpersona.

Cieša sadarbība starp Krieviju un NATO, īstenojot 1995. gada Miera līguma Bosnijā-Hercegovinā militāros aspektus, izveidoja jaunu svarīgu dimensiju drošības partnerības attīstībai. Nepieredzētā Krievijas karapulku dalība kopā ar sabiedroto un Partnervalstu kontingentu NATO vadītajos Miera nodrošināšanas spēkos (IFOR) un pēc tam arī Miera stabilizācijas spēkos (SFOR), kas nomainīja iepriekšējos, atspoguļoja kopējos mērķus un politisko atbildību Miera līguma īstenošanā. Šodien Krievijas ieguldījums SFOR ir apmēram 1200 militārās vienības, kas kopumā sastāda apmēram 20000 kareivju. Krievijas dalība uzskatāmi demonstrē, ka NATO un Krievija var efektīvi sadarboties, veidojot kopēju drošību Eiropā. SFOR apvienotie spēki un sadarbība iniciatīvas Partnerattiecību mieram ietvaros ir palīdzējusi abām pusēm pārvarēt nepareizos priekšstatus vienai par otru.

Nozīmīgi pasākumi tika veikti arī citās sfērās. 1996. gada martā starp NATO un Krievijas Federācijas Civilās aizsardzības, ārkārtas situāciju un dabas katastrofu seku likvidēšanas (EMERCOM) ministriju tika parakstīts Vienošanās memorands par Plānošanu civilām ārkārtas situācijām un gatavību katastrofās. Šī vienošanās nesa auglus, konkrēti, ar Eiroatlantijas Katastrofu likvidēšanas koordinācijas centra un Eiroatlantijas Katastrofu likvidēšanas vienības izveidošanu 1998. gada maijā, kuriem priekšlikumus ierosināja pati Krievija.

NATO-Krievijas Pamatakti

Tiekoties 1996. gada 10. decembrī, NATO ārlietu ministri pieprasīja ģenerālsekretāram kopā ar Krieviju izpētīt iespējas par vienošanos padziļināt un paplašināt NATO-Krievijas attiecības un izveidot ietvaru to attīstībai nākotnē. Ģenerālsekretārs Solana un Krievijas ārlietu ministrs Primakovs četru mēnešu intensīvu sarunu rezultātā panāca vienošanos par jaunu iespēju dokumentu. "Pamataktu par savstarpējām attiecībām, sadarbību un drošību starp NATO un Krievijas Federāciju" 1997. gada 27. maijā Parīzē parakstīja Ziemeļatlantijas Alianses valstu un valdību vadītāji, NATO ģenerālsekretārs un Krievijas Federācijas prezidents.

Pamatakti satur ilglaicīgas saistības, kas uzsāktas augstākajā politiskajā līmenī, lai kopīgi strādātu pie ilgstoša un vispārēja miera radīšanas Eiroatlantijas telpā. Tas rada struktūru jaunām drošības partnerattiecībām un stabilas, mierīgas un nedalītas Eiropas izveidošanai. Tas uztic Aliansei un Krievijai veidot ciešākas attiecības ne tikai pašu, bet arī visu citu Eiroatlantijas reģiona valstu plašākās interesēs.

Dokumenta preambulā izklāstīts NATO-Krievijas attiecību vēsturiskais un politiskais konteksts, atgādinot fundamentālās NATO un Krievijas pārmaiņas kopš aukstā kara. Dokumenta četras sadaļas galvenajos vilcienos apraksta NATO un Krievijas partnerības vadošos principus un mehānismus.

I. sadaļā izskaidroti vadošie principi, uz kuriem balstīta NATO-Krievijas partnerība. II. sadaļa izveido jaunu forumu, īstenojot konsultācijas un sadarbību Pamataktu ietvaros, - NATO-Krievijas Apvienoto pastāvīgo padomi (PJC). III. sadaļā aprakstītas galvenās konsultāciju un sadarbības jomas. IV. sadaļa sniedz pārskatu par politiski-militāriem jautājumiem, iekļaujot NATO dalībvalstu vairākkārt atkārtoto politisko apņemšanos, ka tām nav "ne nodomu, ne plānu, ne arī iemeslu" izvietot kodolieročus Alianses jauno dalībvalstu teritorijās.

Īsumā sakot, Pamatakti reprezentē abpusēju apņemšanos palīdzēt veidot kopā stabilu, mierīgu un nedalītu kontinentu uz partnerības un savstarpēju interešu bāzes.

NATO-Krievijas Apvienotā pastāvīgā padome

Pirmo reizi NATO-Krievijas Apvienotā pastāvīgā padome (PJC) tikās 1997. gada 18. jūlijā un tūlīt kļuva par centru centieniem vairojot uzticību, pārvarēt aizspriedumus un attīstīt modeli pastāvīgām konsultācijām un sadarbībai.

PJC tiekas reizi mēnesī vēstnieku un militāro pārstāvju līmenī un divreiz gadā ārlietu un aizsardzības ministru līmenī, kā arī štābu vai aizsardzības pavēlnieku līmenī. PJC var arī tikties valstu un valdību vadītāju līmenī.

1998. gada 18. martā Krievijas Federācija formāli atvēra savu Misiju NATO un nozīmēja Vecāko militāro pārstāvi kā Misijas būtisku sastāvdaļu, lai veicinātu militāru un ar aizsardzību saistītu sadarbību.

Pirmo trīs pastāvēšanas gadu laikā PJC uzsāka plašu abu pušu tiešo interešu tematu diskusiju. Galvenie no tiem ir šādi:

- situācija bijušajā Dienvidslāvijā;
- militāro pārstāvju sanāksmes PJC ietvaros;
- pasākumi sadarbības, atklātības un uzticības veicināšanai starp NATO un Krieviju;
- NATO un Krievijas ieguldījums un PJC loma Eiroatlantijas telpas drošības vairošanā;
- politiskie un aizsardzības spēki pret masu iznīcināšanas ieroču izplatību;
- kodolieroču jautājumi;
- NATO un Krievijas stratēģijas un doktrīnas;
- miera uzturēšana;
- atbruņošanās un ieroču kontrole;
- meklēšana un glābšana jūrā;
- militāro virsnieku pārkvalificēšana;
- starptautiskā terorisma apkarošana;
- zinātniskā sadarbība aizsardzības jomā;
- ar aizsardzību saistītie vides jautājumi;
- civilo ārkārtas situāciju plānošana un katastrofu seku likvidēšana.

PJC politiskajā protekcijā izveidojās ciešs darba grupu, ekspertu sanāksmju, kopēju projektu un štāba līmeņa kontaktu tīkls, lai papildinātu un izpildītu paša PJC konsultācijas.

Kosovas konflikts

Tā kā 1998. gadā situācija Kosovā pasliktinājās, NATO un Krievija pilnā mērā izmantoja PJC mehānismu, lai apspriestos krīzes situācijā. 1998. gada jūnijā PJC tikās aizsardzības ministru līmenī un nosodīja Belgradas masveida un nesamērīgo spēku pielietojumu, kā arī Kosovas ekstrēmistu vardarbīgos uzbrukumus. Ministri atkārtoti apstiprināja apņemšanos uzticēt krīzes atrisināšanu starptautiskajiem spēkiem.

1998. gada rudenī gan NATO, gan Krievija izteica atbalstu diplomātiskajiem spēkiem, kas nodrošina politisku risinājumu un novērš humāno katastrofu, un īpaši akcentēja vajadzību nekavējoties, pilnīgi un neatgriezeniski pakļauties attiecīgām ANO Drošības padomes rezolūcijām. Tā kā situācija 1999. gada sākumā pasliktinājās, NATO informēja Krieviju par tās lēmumu izdot "Aktivizēšanas pavēli" limitētai gaisa pretreakcijai un pakāpeniskai gaisa operācijai, lai sekmētu nepieņemamās humānās situācijas izbeigšanu Kosovā un atbalstītu spēkus, kuru mērķis bija rast politisku risinājumu. 1999. gada 30. janvārī Ziemeļatlantijas padome izteica brīdinājumu Belgradas valdībai, ka starptautiskās kopienas prasību neizpildīšana var piespiest NATO uzsākt jebkādus nepieciešamos pasākumus humānās katastrofas novēršanai.

Krievija neatbalstīja sabiedroto viedokli par iespējamo militāro spēku izmantošanu konflikta novēršanā un starptautiskās kopienas prasību (kas atspoguļotas attiecīgās ANO Drošības padomes rezolūcijās) uzspiešanu. Tomēr 1999. gada februārī gan NATO, gan Krievija ar uzsvāru pauda pilnīgu atbalstu miera sarunām, kas risinājās Rambujē (Rambouillet). 23. martā pēc neveiksmīgām sarunām un visu diplomātisko iespēju izsmelšanas konflikta izbeigšanā NATO izlēma, ka nav citas alternatīvas, kā spēku pielietošana.

Sākoties NATO gaisa uzlidojumiem Kosovai, Krievija īslaicīgi pārtrauca konsultācijas un sadarbību PJC ietvaros. Formāli neatkāpjoties no Pamataakta, Krievija pārtrauca dalību Eiroatlantijas Partnerības padomes ietvaros rīkotajās sanāksmēs un izraidīja divus NATO informācijas virsniekus no Maskavas. Tomēr militārā sadarbība Bosnijā-Hercegovinā turpinājās.

Panākot vienošanos par Militāri Tehnisko līgumu, kuru 1999. gada 9. jūnijā parakstīja NATO un Dienvidslāvijas militārais komandieris, un ANO Drošības padomes 1244. rezolūciju 12. jūnijā, tika radīts pamats starptautisko drošības spēku uzturēšanai Kosovā (KFOR). Helsinkos parakstot atsevišķu vienošanos, Krievija nodrošināja savu dalību KFOR. Integritātie spēki kļuva operacionāli, kad serbu militārie spēki atkāpās no provinces un sākās miera un stabilitātes atjaunošanas darbi. Šobrīd Krievija ir piešķīrusi aptuveni 3250 militārās vienības 43000 vīru lielajiem Kosovai spēkiem.

NATO-Krievijas sadarbības atsākšana un paplašināšana

PJC ikmēneša sanāksmes atsākās 1999. gada jūlijā, tomēr Krievija ierobežoja ar Kosovu saistīto tematu apjomu. Apņemoties no savas puses pilnā mērā izpildīt sadarbību, kā tas paredzēts NATO-Krievijas Pamataktā, NATO mudināja Krieviju atsākt visaptverošu sadarbību, kā tika saskaņots 1999. gada PJC Rīcības programmā.

Tam bija jābūt pakāpeniskam procesam. Kad 2000. gada 16. februārī NATO ģenerālsekretārs Lords Robertsons pēc Krievijas ielūguma ieradās vizītē Maskavā, tika izdots kopīgs oficiāls paziņojums, kurā NATO un Krievija vienojās pakāpeniski atsākt plašu sadarbību uz Pamataakta bāzes. PJC sanāksmēs, kuras risinājās pēc šīs vizītes, atkal tika izskatīta plašāka programma. Sevišķi, atklāta un brīva attiecīgu militāro stratēģiju un doktrīnu apmaiņa demonstrēja PJC lomu, ko tā var ieņemt, lai kļiedētu nepareizos priekšstatus un vairotu atklātību un uzticību.

2000. gada maijā Florencē NATO un Krievijas ārlietu ministri vienojās pastiprināt savstarpēju dialogu PJC ietvaros un censties uzlabot sadarbību plaša spektra jautājumos. Viņi apstiprināja PJC Rīcības programmu atlikušajam 2000. gadam un ratificēja vienošanos par NATO Informācijas biroja izveidošanu Maskavā (kā paredzēts Pamataktā). Florencē Krievija atsāka dalību Eiroatlantijas Partnerības padomē. Aizsardzības ministru līmeņa sanāksmē 2000. gada jūnijā Krievijas aizsardzības ministrs Sergējevs, atbalstot NATO valstu viedokli, paziņoja - NATO un Krievijas sadarbībai neesot alternatīvas. Sanāksmes noslēgumā izdotajā paziņojumā tika atzīta partnerības būtiskā loma Eiroatlantijas telpas stabilitātē un drošībā. Tajā tika iekļauta vienošanās par paplašinātu dialogu un sadarbību aizsardzības un militārajās sfērās, pamatojoties uz kopīgām interesēm, savstarpēju apmaiņu un atklātību, kā noteikts Pamataktā.

Jautājumi par situāciju Kosovā un NATO un Krievijas kopējā apņemšanos nodrošināt pilnīgu ANO Drošības padomes 1244. rezolūcijas izpildi ieņēma nozīmīgāko vietu Apvienotās pastāvīgās padomes darba kārtībā. Tā izteica brīdinājumus provokācijas pasākumiem vai citiem mēģinājumiem apdraudēt miera procesu reģionā un ņēma vērā arvien vairāk saplūstošos viedokļus par situāciju Balkānos.

2000. gada decembrī PJC ministru līmeņa sanāksmē NATO un Krievija no jauna apstiprināja apņemšanos PJC ietvaros veidot stingru, stabilu un vienlīdzīgu partnerību Eiroatlantijas telpas drošības un stabilitātes interesēs. Ministri apmainījās ar vēstulēm par NATO Informācijas biroja izveidošanu Maskavā. Tie apstiprināja ambiciozu Rīcības programmu 2001. gadam, kurā bija iekļauti jauni daudzsoļi punkti, piemēram, sadarbība meklēšanas

un glābšanas jūrā ietvaros un aizsardzības reforma. Aizsardzības ministri panāca vienošanos uzsākt konsultācijas, kas saistītas ar NATO Militārās sadarbības misijas atklāšanu Maskavā.

Neņemot vērā paplašināto dialogu un uzlaboto sadarbību, NATO ģenerālsekretārs Lords Robertsons atkal ieradās vizītē Maskavā 2001. gadā no 19. līdz 21. februārim. NATO ģenerālsekretārs un Krievijas valdība pozitīvi novērtēja situāciju un sasniegumus iepriekšējā gadā un pārrunāja, kā vēl efektīvāk varētu realizēt Pamataakta iespējas. Vizītes laikā NATO ģenerālsekretārs oficiāli atklāja NATO Informācijas biroju Maskavā, kura mērķis ir sniegt būtisku ieguldījumu sabiedrības izpratnes veidošanā par NATO un par attiecību veidošanu starp NATO un Krieviju.

Nākotnes perspektīvas

Sadarbība starp SFOR un KFOR ir pārsteidzošs piemērs, kā NATO un Krievija spēj sekmīgi savstarpēji sadarboties kopēju mērķu sasniegšanā. Puses ir norādījušas, ka turpinās strādāt cieši kopā gan Bosnijā-Hercegovinā, gan arī Kosovā.

Nākas arī saskarties ar vairākiem uzdevumiem citās jomās, kas saistītas ar kopēju drošību. Strādāt kopā šo uzdevumu risināšanā ir abu pušu interesēs, un tas sniedz nozīmīgu ieguldījumu tālākā savstarpējās uzticības stiprināšanā, kas ir būtiski Eiroatlantijas telpas mieram un stabilitātei⁵.

NATO PARTNERATTIECĪBAS AR UKRAINU

Ziemeļatlantijas padomes oficiālā vizīte Ukrainā 2000. gada martā deva jaunu impulsu Īpašajās partnerattiecībās starp NATO un Ukrainu, kas izveidotas 1997. gada jūlijā.

NATO-Ukrainas komisijas sanāksme Kijevā - šī bija pirmā reize, kad šis Partnerattiecību vadības orgāns tikās Ukrainā - bija izdevība 19 NATO sabiedrotajiem un Ukrainai pārvērtēt to sadarbības pilnu spektru. Tā tika pasludināta par būtisku soli Ukrainas virzībai tuvāk Eiroatlantijas valstu kopienai.

Parakstot Īpašo partnerattiecību hartu Madridē 1997. gadā, sadarbība starp NATO un Ukrainu tika ievirzīta jaunā gultnē un sniedza formālu

5 2000. gada decembrī PJC ārlietu ministri pieņēma ambiciozu Rīcības programmu 2001. gadam, iekļaujot sadarbību meklēšanas un glābšanas jūrā ietvaros, kuru abas puses atzina kā vienu no turpmākās NATO un Krievijas praktiskās sadarbības daudzsoļošākajām jomām.

atzinumu neatkarīgas, stabilas un demokrātiskas Ukrainas nozīmei Eiropā kopumā.

Harta atbilst Ukrainas deklarētajai stratēģijai par tās integrācijas palielināšanu Eiropas un transatlantiskajās struktūrās. Tā ir pamats, uz kura NATO un Ukraina vienojas sniegt konsultācijas Eiroatlantijas drošības un stabilitātes kontekstā un tādās jomās, kā konflikta novēršana, krīzes situāciju vadība, miera atbalsta pasākumi un humānās operācijas.

Semināri, kopējo darba grupu tikšanās un citas sadarbības programmas tiek galvenokārt veltīti tādām jomām, kā aizsardzības reforma un aizsardzības iestāžu, civili militāro attiecību, budžeta un resursu plānošanas pārveidošana. Tiek rīkoti semināri par atvaļinātā Ukrainas militārā personāla pārkvalificēšanu un par militāro štatu samazināšanu un pārveidošanu.

Kopīgs darbs civilo ārkārtas stāvokļu plānošanā un sagatavotībā katastrofu gadījumā arī ir nozīmīga sadarbības sfēra, kurā Ukraina gūst tiešu praktisku labumu. 1997. gada decembrī tika noslēgts Vienošanās memorands par civilo ārkārtas stāvokļu plānošanu, nodrošinot sadarbību šajā jomā. Pēc tam 2000. gada septembrī tika paredzētas katastrofu novēršanas apmācības Ukrainas Transkarpatu reģionā, lai pārbaudītu humānās palīdzības procedūras iespējamo plūdu gadījumā⁶.

Citas ciešas sadarbības sfēras ir zinātnes joma, kur NATO ir atbalstījis Ukrainas zinātnes kopienu ar stipendijām; drošības ekonomiskie aspekti; apmācības. Attiecībā uz pēdējo punktu NATO ir uzsācis svešvalodu apmācības programmu aptuveni 100 Ukrainas militārajiem virsniekiem.

NATO Informācijas un dokumentācijas centrs, kuru 1997. gada maijā atvēra NATO ģenerālsekretārs, ir kļuvis par karsto punktu informācijas aktivitātēm, kuru mērķis ir izskaidrot Ukrainas sabiedrībai Īpašo partnerattiecību ar NATO priekšrocības un ieguvumus. Tas ir pirmais šāda veida centrs, kas atvērts kādā no NATO partnervalstīm. Tam ir bijusi būtiska loma, skaidrojot Alianses politiku un mainot sabiedrības nepareizos priekšstatus.

1998. gada decembrī tika parakstīts Vienošanās memorands, dodot iespēju Kijevā uzturēties diviem NATO Sadarbības virsniekiem,

6 "Transkarpati 2000" apmācības risinājās iniciatīvas Partnerattiecības mieram programmas ietvaros 2000. gadā 20.-28. septembrī. Tajās tika iesaistītas katastrofu novēršanas vienības no Baltkrievijas, Horvātijas, Moldāvijas, Polijas, Rumānijas, Slovākijas, Slovēnijas, Šveices, Ukrainas, Ungārijas un Zviedrijas, un tajā piedalījās arī ANO Humanitāro lietu koordinācijas birojs. Katastrofu novēršanas apmācību scenārijs iekļāva meklēšanas un glābšanas operācijas, dzīvības uzturēšanas un medicīnisko aprūpi, ūdens un upju piesāņojuma attīrīšanu un dzelzceļa nelaiemes gadījumu situācijas, kurās iesaistītas toksiskas vielas. Šis mehānisms tika pārbaudīts 2001. gada pavasarī, kad Transkarpatos atkal bija plūdi, kas radīja nepieciešamību pēc koordinētas rīcības katastrofas novēršanai.

lai veicinātu Ukrainas absolūtu dalību iniciatīvā Partnerattiecības mieram. NATO Sadarbības birojs tika izveidots 1999. gadā, sekmējot kontaktus starp NATO un civili-militārajām aģentūrām, kas iesaistītas Ukrainas dalībā iniciatīvā Partnerattiecības mieram un NUC Rīcības plāna īstenošanā.

Citu pozitīvu notikumu starpā ir Ukrainas Parlamenta iniciatīvas Partnerattiecības mieram bruņoto spēku statusa līguma (SOFA) un tā papildus protokola ratificēšana 2000. gada 1. martā. Šim notikumam būtu jāveicina pieaugošā Ukrainas dalība iniciatīvā Partnerattiecības mieram. Parlaments arī atzinīgi novērtēja Ukrainas pievienošanos "Brīvās gaisa telpas" līgumam, sniedzot svarīgu ieguldījumu ieroču kontroles atklātibā.

NATO un Ukrainas attiecību evolūcija

NATO un Ukrainas attiecības sāka savu attīstību drīz pēc valsts neatkarības atgūšanas 1991. gadā. Ukraina nekavējoties pievienojās Ziemeļatlantijas Sadarbības padomei (NACC) un kļuva par tās aktīvu locekli. 1994. gadā tā pievienojās iniciatīvas Partnerattiecības mieram programmai un kļuva par vienu no Eiroatlantijas Partnerības padomes (kas 1997. gada maijā nomainīja NACC) dibinātājvalstīm.

Ierodoties vizītē NATO 1995. gada 1. jūnijā, prezidents Kučma puda savas valsts vēlmi pacelt NATO-Ukrainas attiecības jaunā līmenī. Trīs mēnešus vēlāk, 1995. gada 14. septembrī, ārlietu ministrs Udovenko ieradās vizītē NATO, lai formāli akceptētu Ukrainas PFP Individuālo partnerības programmu un tiktos ar Ziemeļatlantijas padomi par jautājumiem, kas saistīti ar Eiropas drošību. Tika izdots kopīgs preses paziņojums, kas izskaidroja NATO-Ukrainas attiecību pamatprincipus iniciatīvas Partnerattiecību mieram kontekstā un arī citās sfērās.

Turpmākās sanāksmes 1996. un 1997. gadā tika noturētas dažādos līmeņos. Tika izveidota Ukrainas misija NATO, iekļaujot militāro pārstāvi, kā arī Ukrainas pārstāvniecība Partnerības koordinācijas vienībā (PCC), blakus SHAPE galvenajai mītnei Monzā, Beļģijā. Saskaņā ar lēmumu, ko pieņēma NATO-Ukrainas komisija sanāksmē Luksemburgā 1998. gada maijā, uz Kijevu tika nozīmēts NATO Sadarbības virsnieks, lai sekmētu Ukrainas pilnīgu dalību iniciatīvā Partnerattiecības mieram un kopumā veicinātu sadarbību starp NATO un Ukrainas militārajām autoritātēm. Ukraina saglabā aktīvu dalību PFP un ir sarīkojusi vairākas PFP mācības savā teritorijā. Ukrainas Parlamenta iniciatīvas Partnerattiecības mieram bruņoto spēku statusa līguma (SOFA) ratifikācija ir padarījusi iespējamu šādu iespēju, kā arī Javorivas mācību centra Rietumukrainā izmantošanu nākotnē.

Ukraina ir sniegusi būtisku ieguldījumu starptautiskā miera uzturēšanas aktivitātēs. Pēc Deitonas Miera līguma noslēgšanas, tā nosūtīja 550 vīru kājnieku bataljonu NATO vadītajiem Miera nodrošināšanas spēkiem Bosnijā (IFOR). Tāpat Ukraina piedalījās stabilizācijas spēkos (SFOR), kuri aizstāja IFOR, ar aptuveni 400 vīru lielu mehanizētu kājnieku bataljonu un helikoptera eskadru. Kaut arī tā vairāk nesniedz atbalstu SFOR, Ukraina dod ieguldījumu NATO vadītajiem miera uzturēšanas spēkiem Kosovā (KFOR) un piedalās ANO Starptautiskajos policijas spēkos, kā arī ANO spēkos Austrumslavonijā.

Īpašo Partnerattiecību harta

1997. gada jūlija NATO valstu un valdību vadītāju galotņu sanāksmes laikā Madridē NATO līderi un Ukrainas prezidents Kučma parakstīja "Hartu par īpašām partnerattiecībām starp NATO un Ukrainu", kas tika ierosināta dažas nedēļas iepriekš Sintrā, Portugālē. Parakstot hartu, NATO dalībvalstis atkārtoti apstiprināja savu atbalstu Ukrainas suverenitātei un neatkarībai, kā arī tās teritoriālai integritātei, demokrātiskai attīstībai, ekonomiskai labklājībai, "brīvai no kodolieročiem" valsts statusam un principam par robežu nepārkāpjamību. Šos punktus Alianse uzskata par pamatfaktoriem stabilitātei un drošībai Centrāleiropā un Austrumeiropā, kā arī visā kontinentā.

NATO apsveica Ukrainas lēmumu atbalstīt Līguma par kodolieroču neizplatīšanu (NPT) beztermiņa pagarināšanu un ieguldījumu tās teritorijā esošo kodolieroču izvešanā un iznīcināšanā. Par būtisku faktoru tika uzskatītas visu piecu NPT līguma kodolvalstu dotās garantijas Ukrainai kā "brīvai no kodolieročiem" valstij, kas piedalās NPT.

Papildus Vienošanās memorandam par civilo ārkārtas stāvokļu plānošanu un sagatavošanos katastrofu gadījumā, kas tika parakstīts starp NATO un Ukrainu 1997. gada 16. decembrī, izveidojot civilo ārkārtas situāciju plānošanu kā galveno sadarbības jomu, ir izveidotas arī citas kopīgas programmas, kas aptver plašu tematisko loku. Konsultācijas un sadarbība risinās apvienoto darba grupu kopīgos semināros un sanāksmēs daudzās un dažādās sfērās, to skaitā civili-militārās attiecības; bruņoto spēku demokrātiskā kontrole, un Ukrainas aizsardzības reforma; aizsardzības plānošana, budžets, politika, stratēģija un nacionālās drošības koncepcijas; aizsardzības konversija; NATO-Ukrainas sadarbība; militārās apmācības un izglītība; drošības ekonomiskie aspekti; zinātnes un tehnoloģijas jautājumi; vides drošības jautājumi, to skaitā kodoldrošība; gaisa kustības pārvaldes un kontroles civili-militārā koordinācija. NATO-Ukrainas Aizsardzības reformu apvienotā darba grupa (JWG) tika izveidota, lai meklētu tālākas iespējas šajā jomā.

NATO-Ukrainas Komisija

Ziemeļatlantijas padome periodiski, kā likums, ne mazāk kā divreiz gadā, tiek ar Ukrainas pārstāvjiem Hartas izveidotā forumā - NATO-Ukrainas Komisijā. Komisijas uzdevums ir novērtēt Hartas realizāciju un apspriest sadarbības uzlabošanas vai tālākas attīstības veidus.

1999. gada aprīlī Vašingtonā tika rīkota NATO-Ukrainas galotņu sanāksme, un 2000. gada martā Kijevā pirmo reizi tikās NATO-Ukrainas Komisija. Laikā starp 1997. un 2000. gadu NATO Politiskā komiteja trīs reizes ieradās Ukrainā, kur rīkoja dažādas konsultācijas, kā arī informācijas apmaiņu gan Kijevā, gan citās Ukrainas pilsētās.

Nākotnes perspektīvas

Augstāk minētie pozitīvie notikumi ir sekmējuši stingra pamata radīšanu tālākai sadarbībai un ir atklājuši jomas, kurās progress jau sasniegts. Spēcīga daļība PfP, kas iekļauj praktiskas aizsardzības aktivitāšu programmas ar daudzu NATO un Partnervalstu piedalīšanos, dod iespēju Ukrainai novērtēt tās aizsardzības sistēmu un salīdzināt to ar Eiropas kaimiņu izveidoto, un vēl efektīvāk nostiprināt savu lomu Eiropas drošības jomā. Ieguldījumu šajā procesā sniedz arī Ukrainas daļība Eiroatlantijas Partnerības padomē (EAPC).

ALIANSES DIALOGS AR VIDUSJŪRAS VALSTĪM

Vidusjūras dialogs ir būtiska sastāvdaļa no Alianses kopīgās virzības uz drošību, un tas tiek balstīts uz atziņu, ka drošība visā Eiropā ir cieši saistīta ar drošību un stabilitāti Vidusjūras reģionā.

Dialogs tika uzsākts 1994. gadā. Sākotnēji Dialogā iesaistījās sešas valstis - Ēģipte, Izraēla, Jordānija, Mauritānija, Maroka un Tunisija. 2000. gada februārī par dalībvalsti kļuva Alžīrija. Dialoga mērķis ir veidot noturīgas attiecības un labāku savstarpējo sapratni Vidusjūras reģionā, kā arī vairo reģionālo drošību un stabilitāti. Tas nodrošina politiskās diskusijas ar dalībvalstīm. Tā darbu organizē ikgadējā Rīcības programma, kuras galvenie uzdevumi ir praktiska sadarbība drošības un aizsardzības jomās, informācija, civilo ārkārtas situāciju plānošana un zinātne.

Dialogs papildina citas saistītas, bet atšķirīgas starptautiskas iniciatīvas Eiropas Savienības (ES) un Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) ietvaros.

Aktivitātes risinās dažādās formās, tai skaitā, ielūdzot Dialoga dalībvalstis piedalītiesursos NATO skolā Oberammergau pilsētā Vācijā un NATO

Aizsardzības koledža Romā. Kursi ietver miera uzturēšanas jautājumus; ieroču kontroli; vides aizsardzību; civili-militāru sadarbību civilo ārkārtas situāciju plānošanā; sadarbību Eiropas drošības jautājumā. Ir atrasta iespēja Dialoga valstu pētniekiem saņemt starptautiskas stipendijas.

Aktivitātes Dialoga ietvaros tiek organizētas, pamatojoties uz pašfinansējuma principu. Tomēr sabiedrotie var lemt - katrā gadījumā individuāli - par to, vai izskatīt prasību par finansiālu palīdzību, lai atbalstītu Vidusjūras valstu partneru dalību Dialogā. Katras valsts dalības pakāpe ir atšķirīga.

1999. gada aprīļa galotņu sanāsmē Vašingtonā Alianses līderi nolēma paplašināt Dialoga politiskās un praktiskās dimensijas. Tas radīs arī plašākas iespējas diskusijām un sadarbības sekmēšanai sfērās, kurās NATO var sniegt īpašu ieguldījumu. Tas attiecas tieši uz militāro, kā arī citām Dialoga valstu interesējošām jomām.

Vidusjūras dialoga evolūcija

Vidusjūras dialoga aizsākums meklējams 1994. gada janvāra galotņu sanāsmē Briselē izdotajā Deklarācijā. NATO valstu un valdību vadītāji atsaucās uz pozitīvajiem notikumiem Tuvo Austrumu Miera procesā kā uz "ceļa pavēršanu iespējamiem pasākumiem dialoga, sapratnes un uzticības vairošanas sekmēšanai starp reģiona valstīm" un mudināja "apvienot visus spēkus reģionālās stabilitātes stiprināšanai". 1994. gada decembra sanāsmē NATO ārlietu ministri paziņoja savu gatavību "veidot kontaktus, katrā gadījumā individuāli, starp Aliansi un Vidusjūras reģiona valstīm, kas nav dalībvalstis, ar mērķi veicināt reģionālo stabilitāti". Viņi uzdeva Padomei pastāvīgajā sesijā "turpināt situācijas izskatīšanu, attīstīt ierosinātā dialoga aspektus un uzsākt attiecīgus sagatavošanās kontaktus". Rezultātā 1995. gada februārī Ēģipte, Izraēla, Mauritānija, Maroka un Tunisija saņēma ielūgumus piedalīties Dialogā ar NATO. 1995. gada novembrī ielūgums nosūtīts Jordānijai un 2000. gada februārī - Alžīrijai.

Dialoga mērķis ir veicināt drošību un stabilitāti Vidusjūras reģionā, panākt labāku savstarpējo sapratni, un Vidusjūras dialoga valstīs mainīt nepareizo uztveri par NATO. Tā pamatā ir atziņa, ka drošība Eiropā ir cieši saistīta ar drošību un stabilitāti Vidusjūras reģionā, un Vidusjūra ir viena no drošības sastāvdaļām Eiropas drošības struktūrā.

Dialogs ir progresīvs un galvenokārt balstīts uz divpusējām attiecībām starp katru dalībvalsti un NATO. Tomēr, atsevišķos gadījumos, tas dod iespēju daudzpusējām sanāsmēm. Tas piedāvā visām Vidusjūras reģiona partnervalstīm vienādu diskusiju un kopīgo aktivitāšu principu un cenšas

nostiprināt citus starptautiskus pasākumus, kuri ietver Vidusjūras dialoga valstis un kurus ir uzsākuši, piemēram, Barselonas Process⁷, Tuvo Austrumu miera process un EDSO - nedublējot tos un necenšoties veidot darba dalīšanu.

Vidusjūras dialogs sastāv no politiskā dialoga, kas apvienots ar piedalīšanos konkrētās aktivitātēs.

Politiskais dialogs sastāv no regulārām divpusējām politiskām diskusijām. Tās nodrošina iespēju plašākiem ziņojumiem par NATO aktivitātēm, ieskaitot tā ārējo darbību un partnerības programmas, iekšējo adaptāciju un tā vispārējo pieeju kopējās drošības struktūras veidošanā. Vidusjūras dialoga valstis pēc kārtas tiek aicinātas paust savu viedokli NATO par stabilitāti un drošību Vidusjūras reģionā.

Vidusjūras dialoga valstis tiek aicinātas piedalīties konkrētās aktivitātēs - zinātnes, informācijas un civilā ārkārtas stāvokļa plānošanas jomās, un mācībās NATO skolās par tādiem jautājumiem, kā miera uzturēšana; ieroču kontrole un verifikācija; militāro spēku atbildība vides aizsardzībā; civilo ārkārtas situāciju plānošana; un NATO Eiropas drošības sadarbība. Dalību šajosursos finansē pašas valstis. Lai vairotu atklātību, sadarbību papildina noteiktas aktivitātes militārajā sfērā.

NATO Vidusjūras dialogs ir attīstījies vienmērīgi un stingri kopš tā uzsākšanas 1994. gadā. 1997. gadā galotņu sanāksmē Madridē, izveidojot Vidusjūras Sadarbības grupu, Dialogam tika piešķirta jauna un dinamiskāka virzība. Tika radīts forums, tieši iesaistot sabiedroto dalībvalstis politiskās diskusijās ar Dialoga valstīm, kurā iespējama tāda plaša tematiskā spektra viedokļu apmaiņa, kas saistīti ar drošības situāciju Vidusjūras reģionā, kā arī ar Dialoga tālāku attīstību.

7 1995. gada novembrī 15 ES dalībvalstis un 12 Vidusjūras reģiona valstis, kas nav dalībvalstis, (Alžīrija, Ēģipte, Izraēla, Jordānija, Kipra, Lebanona, Malta, Maroka, Sīrija, Tunisija, Turcija un Palestīnas varas iestādes) parakstīja Barselonas Deklarāciju, kurā bija izskaidrots Eiro-Vidusjūras Partnerattiecību (pazīstama arī kā Barselonas Process) struktūru. Deklarācija uzsver trīs galvenos mērķus: 1. Politiska un drošības partnerība, kuras mērķis ir radīt kopēju miera un stabilitātes telpu; 2. Ekonomiska un finansiāla partnerība, lai veidotu kopīgu labklājību; 3. Sociāla, kultūras un humanitāra partnerība, lai veicinātu apmaiņu starp iesaistīto valstu civilām sabiedrībām. Barselonas Process paredz pilnīgi brīvas tirdzniecības zonas izveidi līdz 2010. gadam.

NATO DIENVIDAUSTRUMU EIROPAS INICIATĪVA

NATO Dienvidaustrumu Eiropas iniciatīva (SEEI) tika izveidota galotņu sanāksmē Vašingtonā, lai veicinātu reģionālo sadarbību un ilglaicīgu drošību un stabilitāti reģionā.

Iniciatīvas pamatā ir 4 pīlāri: konsultatīvais forums Dienvidaustrumu Eiropas drošības jautājumos; atvērtā Dienvidaustrumu Eiropas Reģionālās sadarbības ad hoc darba grupa (AHWG) EAPC Politiskās komitejas sesijas uzraudzībā; iniciatīvas Partnerattiecības mieram darbības instrumenti; orientētas drošības sadarbības programmas reģiona valstīm.

Konsultatīvais forums ietver NATO valstis, sešas Partnervalstis Dienvidaustrumu Eiropas reģionā (Albānija, Bulgārija, Horvātija, Rumānija, bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika⁸, Slovēnija) un Bosniju-Hercegovinu. Sākotnēji forums tikās galotņu līmenī NATO galotņu sanāksmes ietvaros Vašingtonā 1999. gada aprīlī un pēc tam vēstnieku līmenī NATO galvenajā mītnē Briselē.

EAPC-AHWG noteica tālākas attīstības idejas sekmīgai reģionālai sadarbībai, kas iekļautas aktivitātēs, kuras organizētas pēc NATO iniciatīvas Partnerattiecības mieram programmā iekļauto aktivitāšu parauga.

Iniciatīvas Partnerattiecības mieram metodoloģija tika izmantota, lai apsvērtu un diskutētu par jautājumiem, kas būtiski Dienvidaustrumu Eiropai, ieskaitot jautājumus par atklātību aizsardzības plānošanā, krīzes situāciju vadībā un aizsardzības mēdzmentu. Semināri un cita veida aktivitātes par šo tematiku ir organizēti tā, lai aptvertu visu reģionu. Dažus no tiem vada dalībvalstis, kas atrodas šajā reģionā, (ar NATO atbalstu) un citus rīko pats NATO. Semināri, kas organizēti tā, lai tie viens otru papildinātu, palīdz sekmēt stabilitāti ar reģionālās sadarbības un integrācijas palīdzību. Reģionālo projektu koordinēšanai ir izveidota Dienvidaustrumu Eiropas Drošības koordinācijas grupa.

Papildu programma mērķtiecīgai drošības sadarbībai ar Horvātiju, kas balstīta uz PfP mehānismiem, tika ieviesta 2000. gada pavasarī. 2000. gada maijā Horvātija pievienojās iniciatīvas Partnerattiecības mieram programmai. Ārpus PfP NATO ir īpaša drošības sadarbības programma ar Bosniju-Hercegovinu, kura līdzīgā veidā papildina citas Dienvidaustrumu Eiropas iniciatīvu aktivitātes.

NATO nodrošina ar padomu un zināšanām militāro virsnieku pārkvalificēšanā, kas pēc militārās struktūras reformām Bulgārijā un Rumānijā

8 Turcija atzīst Maķedonijas Republiku ar tās konstitucionālo nosaukumu.

štatū samazināšanas dēļ ir atvaļināti. Tas ietilpst NATO projektā, kas realizēts Dienvidaustrumu Eiropas Stabilitātes pakta⁹ ietvaros sadarbībā ar Pasaules Banku un kura finansējums sadalīts starp Pasaules Banku un iesaistītajām valstīm. Tas ir projekts, kas atspoguļo šajā jomā veikto starptautisko un institucionālo darbību savstarpējā atbalsta raksturu.

9 1999. gada maijā Eiropas Savienība ierosināja Stabilitātes pakta. Pēc tam, 1999. gada 10. jūnijā, tas tika pieņemts starptautiskā konferencē un pakļauts EDSO aizbildniecībai. Pakts ieviests, lai ar saskaņotu un koordinētu rīcību sekmētu miera, labklājības un stabilitātes saglabāšanu Dienvidaustrumu Eiropā, apvienojot reģionā esošās un citas ieinteresētās valstis, kā arī organizācijas, kas spējīgas dot ieguldījumu. Tas paredz konkrētu sistēmu to kopējo spēku koordinācijai.